

ST. — NO. 1612

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office of Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., 3. AVGUSTA (August 3), 1938.

Published Weekly at 1801 S. Lawndale Ave. LETO—VOL. XXXIII.

DEMAGOŠKA TAKTIKA KOMUNISTOV PRI U.A.W.

ZASMEHOVANJE H. MARTINA Z: "HEIL HITLER!"

Martin: "Frankenstein je imel dogovor s komunisti za delitev oblasti"

OBRAVNAVA JE BILA OGDODENA PO ŠTIRIH DNEH IN SE BO NADALJEVALA DNE 6. AVGUSTA

Ko je predsednik unije avtih delavcev (UAW) Homer Martin suspendiral pet glavnih odbornikov unije, zaradi zakulisnega spletka, katerega namen je bil spraviti vodstvo unije v roke Komunističnih elementov v uniji, je nedvomno napravil veliko napako. Njegovo postopanje ni bilo niti najmanj demokratično. Pravilno in pošteno bi bilo, da bi prizadete odbornike obtožili ter jim dal prilik, da se zagovarjajo: in šele potem, ko bi bila njična krivda dokazana, bi se lahko sklepal o kazni. Toda Martin se je ali ustrašil komunistov ali se pa dal pregoroviti konservativnemu krilu svoje večine v glavnem odboru, narker je napravil to usodno napako ter s tem dal komunistom pihlico, da so lahko začeli kričati o "diktaturi" in podobnem.

Obravnavna proti obtožencem

To je bilo pred sedmimi tedni. Martin je suspendirani članom obljubil obravnavo. In prvi je prišel na vrsto glavni tajnik-blagajnik George Ades, ki je bil na obravnavi pred tremi tedni spoznan za krivega in odstavljen iz svojega urada. Minuli teden so pa prišli na vrsto ostali obtoženci, podpredsednik Richard Frankenstein, Ed Hall, Wyndham Mortimer in Walter Wells, ki so bili obtoženi, da so se zvezzali s komunisti ter rovarili proti uniji. Toda prvi dan se obravnavo ni mogla vršiti, ker je vdrlo v sejno dvorano okrog 50 "rebelov" iz vrst članstva UAW, ki so notri uporili "sedečo stavko". Tako je bila obravnavna otvorjena še drugi dan na tajnem zasedanju eksekutivnega odbora, kateremu je predsedoval Martin.

Angleški posredovalec

Pretekli teden je čehoslovaška vlada objavila manjšinski statut, ki naj služi za pogranjanje s sudetskimi Nemci in ostalimi narodnostnimi manjšinami v deželi, s Slovaki, Madžari in Poljaki. Statut določa popolno kulturno in upravno enakopravnost manjšin s čehi. Praška vlada je ob tej priliki pristala na angleški predlog, da sprejme angleškega posredovalca, ki bo nato pri pogajanjih Chamberlaina nato postal v Prago industrijskega in bankarskega magnata viskonta Runcimanja. Njegova naloga bo najbrž, prislati na Prago k popuščanju. V Berlinu so se tega sprva veseli, ko so pa v Parizu nagnili, da bodo poslali, da ne bo šel angleški pritisk predele, so se začeli jeziti, da je manjšinski statut za nič in nesprejemljiv na naciji.

Odkar je Hitler priključil Avstrijo k Nemčiji ter postal nemške vojake na prelaz Brenner, ki loči Italijo od Avstrije, italijanski diktator Mussolini menda nima več mirne ure. Mož se namreč vzlic svojemu klepetanju o "italijanski zmagi pri Vittoria Venetu" najbrž še dobro spominja, kako je združena nemško-avstrijska armada 1917. l. pognala Italijane od Kobarida do Piave in da je še tam niso ustavili Italijani, temveč zaveznički, ki so morali najprej ustaviti bežečo Italijansko vojsko in še potem Avstrije, da sprejme angleškega posredovalca, ki bo nato pri pogajanjih Chamberlaina nato postal v Prago industrijskega in bankarskega magnata viskonta Runcimanja. Njegova naloga bo najbrž, prislati na Prago k popuščanju. V Berlinu so se tega sprva veseli, ko so pa v Parizu nagnili, da bodo poslali, da ne bo šel angleški pritisk predele, so se začeli jeziti, da je manjšinski statut za nič in nesprejemljiv na naciji.

REŠEVANJE POKOPANEGA DELAVCA

John Brady je bil saponjen pri zidanju neke hiše v Baltimoru, Md. Med delom so pa temelji popustili in nedodelano poslopje se je nadomestilo zrakopalo, pri čemer je bil porušen tudi del sosednje hiše. Johna je pri tem pokopalo pod razvalinami. Na pomoč je prila policija z ognjegasci, ki jih vidite na slike in ki so ponosrečenega delavca odkopali ter rešili.

DROBIŽ OD VSEPOVSOD

922 radijnih napadov

Praga. — Statistika, nabранa med 21. majem in 1. julijem tega leta pokazuje, da so nemški komunisti, na podlagi katerih bi jim prepustili kontrolo nad Delavsko nestrankarsko ligo v okraju Wayne (Detroit), tako mu pomagali priti do vodstva v avtini uniji. Del. nestrankarska liga je politično dete Johna L. Lewisa in CIO. Frankenstein je predsednik lige v okraju Wayne. Prva je imela nastopiti kot priča neka ženska, preden se je pa to zgodilo, se je Martin odločil za novo proceduro.

Obravnavna preložena

Po štirih dneh obravnavne, teme ktere je padlo mnogo očitkov in proti-očitkov z oba strani in je bila zaslišana samo ena priča, pa je eksekutiven odbor, ki vodi obravnavo, sprejel nov pravilnik za obravnavo, ki določa, da se ne bo več klicalo prič, temveč se bo predložilo le njihove zaprisene izjave (affidavits). To je bila posledica groženja, ki jih je dobila po telefonu neka ženska priča. Nato je pa odbor splenil odgoviti obravnavo za en teden.

Kdo je kriv?

Koliko faktične krivne leži (Nadaljevanje na 5. strani.)

Mussolini izgnal angleškega časnikarja

Rim. — Paul Cremona, rimski dopisnik angleškega časopisa "Christian Science Monitor" je bil te dni izgnan iz Italije, češ, da je izrekel nekaj "slabih opazov o neki italijanski visoki vladni osebnosti". Cremona je angleški državljan.

Avtrijska armadna oprema prodana

Dunaj. — Poročilo iz Berlina pravi, da je Hitlerjeva vlada prodala vso opremo bivše avstrijske armade Ogrski. Bivša avstrijska vojska, ki je zdaj del nemške armade, bo dobila enako orožje in opremo, kot jo ima nemška armada.

Hamilton o vojni

Salem, Ill. — Zadnjič je govoril tu na nekem shodu John

D. M. Hamilton, predsednik republikanske stranke, ki je svrnil pred vmešavanjem Združenih držav v "hazardno igro mednarodnih velesil". Hamilton je dejal, da bi nam zaplet v novo vojno nedvomno prinesel fašizem. Če bi vodil tako politični Landon, bi Hamilton molčal.

Ni vedel; da je državljan

Sunbury, Pa. — A. T. Wyerski je že 20 let ameriški državljan, pa tega ni vedel, dokler ni te dni napravil prošnjo za naturalizacijo, nakar so mu povedali, da je avtomatično postal državljan, ko je njegov oče umrl in je mati poročila nekega Amerikanca. Fant je bil tedaj 6 let star. Rojen je bil na Poljskem.

Odpuščanje inozemcev

Milwaukee. — Tu sta bila odpuščena iz mestne službe delavec Frank Gruco in voznik Frank Pecoraro, ker se je prošlo, da nista ameriška državljan. Mestna komisija, ki ju je zaslišala, je izjavila, da ne moreta dobiti dela nazaj dokler ne dobita naturalizacijskih popravjev.

Ne kupujte ničesar, kar je bilo izdelanega na Japonskem!

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Oče fašizma je začel capljati za Hitlerjem

Hitlerjem — in med temi cilji sta tudi Trst in Južna Tirolska, ki ju je dobila Italija po svetovni vojni —, poleg tega pa zauza Hitlerjevim obljubam, da se bo držal obstoječega stanja, toliko kot ovca volku ali miši mački, ga seveda skrbi, kaj bo, če mogočnega soseda zaskomina po Adriji in Bolcanu. Da se njevi polki ne morejo meriti z nemškimi, mu je le predobrazno. In tako se "mogočni" Mussolini, stvaritelj "novega rimakega imperija" zdaj trudi, da se prikupi Hitlerju kar najbolj mogoče.

Najnovjejsa Musolinijeva gesta v to smer je njegova priključitev k Hitlerjevi proti-semitski fronti. V Italiji je sicer zelo malo Židov — med 40 milijonih

lijoni Italijanov jih je komaj 50 tisoč — in govorjenje, da ta peščica Židov ogroža italijanski narod, bi bilo smešno. Mussolini to nedvomno dobro ve. Inče ni neumen, mora tudi vedeti, da je vsako govorjenje o "čisti arijskih narodih" prazno besediljenje. Saj je vsa leta, kadar je prišel Hitler na oblast, s preziranjem gledal na njegovo notranjo politiko "rasne čistosti".

Toda isti Musolini ga je zdaj začel posneti tudi v tem, začel obljubljati ostre ukrepe proti Židom in postal propagator Hitlerjeve ideje "čistega arijanizma". To ne more pomeniti drugega, kakor da je stvar resna — namreč Musolinijev strah pred "nerazdružljivim

Socialisti proti gov. La Follettu

Socialisti v Wisconsinu so pretekli teden naslovili zahtevo na Farmarsko-delavsko progresivno federacijo, s katero sodelujejo, da nominira svojega kandidata za governera, ki bo kandidiral proti sedanemu governru Phil La Follettu, kakor je bila želja zadnje državne konvencije federacije. Ta zahteva je bila sprejeta na skupni seji strankinega državnega in okrajnega odbora, ki se je vršila v Milwaukee. Zahteva, naslovljena na federacijo, se glasi, "da mora federacija izvršiti naročilo zadnje konvencije in postaviti svoje lastne kandidate za vse državne urade."

Federacija je nominirala za governorskega kandidata državnega tajnika Theodora Damannia, ki je pa sprejel nominacijo samo pod pogojem, da Phil La Follette ne bo več kandidiral. Ko je kmalu nato La Follette naznanih, da bo ponovno kandidiral v svoj urad, je Dammann odložil nominacijo. Na omenjeni konvenciji federacije je bil sicer tudi predlagan Phil La Follette, a je bil predlog vržen z dnevnega reda, ker La Follette ni član federacije.

Na seji socialističnih odborov se je tudi razmotrivalo o možnih kandidatih proti La Follettetu, vendar se bo počakalo z izbiranjem, dokler ne odgovori na socialistično zahtevo eksekutivnega odbora federacije.

Seje so se udeležili brez maledi vsi milwaukeeški socialistični voditelji, med njimi tudi milwaukeeški župan Daniel W. Hoan.

Hague je pokazal pot diktatorjem

Frank Hague, župan mesta Jersey City, N. J., nima zmožnosti za ameriškega diktatorja, je pred kratkim dejal Norman Thomas, čeprav je baš to v domačem mestu, zato je pa pokatal pot, po kateri morajo krečiti možni bodoči diktatorji Amerike. Thomas je dejal, da je v Ameriki mnogo ljudi, ki obdržavajo Haguejeve nasilne metode in bi se jih sami z veseljem poslužili, ako bi bila za to prava prilika.

Razstrelbe v Romuniji

Več municipijskih skladnič je v bližini Bukarešte zletelo v zrak. Eksplozija se je baje izvršila radi samovnetja, ker je vladala silna vročina.

Ne kupujte ničesar, kar je bilo izdelanega na Japonskem!

Izvajalec zvezne komisije za zavestnikom Hitlerjem. Ta strah ga je napotil, da je začel govoriti o "rasni zavednosti, brez katere imperiji ne morejo obstojati."

Toda Mussolini je stlačil v malih svojega "imperija" tudi Etijope. In Etijope niso Arijeti. Kako bo Mussolini tu rešil problem "čiste arijske krvi"? Sicer je že izdal prepoved, da se ne sme noben Italijan poročiti z domačinko. Toda ljudje se spolno mešajo tudi brez zakonskih listin in to mešanje seveda ne ostane brez posledic ...

Mussolini mora biti res v hudi skrbih pred Hitlerjem, da je začel smešiti s takimi buhalstmi, o katerih mora vedeti, da so budalosti!

Mussoliniju se kisajo njegovi možgani

Italijanski diktator sili fašistične veljake, da se morajo udeleževati nevarnih akrobatskih tekem, da "dokažejo" svetu, da so fizično nad voditelji v demokratičnih državah!

Ameriška ilustrirana revija Life (Ziviljenje) je priobčila v svoji številki od 25. julija članek in več fotografij, ki prikazujejo italijanskega diktatorja v novi luči, namreč kot pravca-prismuknjeca. Stvar je izredno zanimiva. Mussolini je bilo sicer že večkrat rečeno (kakor tudi o Hitlerju), da se je v njegovi glavi potrdil nekaj "koles", članek in slike v omenjeni izdaji revije Life pa nazirajo način, da se v njem počuti, da je manjšalo le za las, da se ni nabadel). Nato so moralci skakati čez konja, pri čemur so se nekateri prvaki pošteno osmerili pred fašistično publiko, drugi pa potolki. Tretja preizkušnja je bila — skakanje skozi goreči oboč (ovit s cujanji, ki so bile namecene v gasolino). Pri tem so si nekateri prvaki osmodili lase ali doblili opeklino. Ko je bila bedasta tekma končana, je Mussolini proglašil, da je 58 izmed 90 "preizkušenih" fašističnih veljakov prestalo preizkušnjo "zadovoljivo". Nato se je pa pobahal, da ne more dati nobena demokracija takega "vzgleda", ne da bi pomisli, da imajo v demokratičnih državah še toliko pamet, da uganjajo takih bedastih komedij.

Tri tedne v samoti

V omenjenem članku je pogovarjan, da Mussolini često "prime" in ob takih prililkah se zapre v svoj grad na Caminatski pečini, kjer časih preide in pretuheta cele tedne. Fašisti, ki ga že poznajo, ob takih prilikah ne pričakujejo nič dobrega. Zadnjič se je Mussolini zaprl v grad, ki stoji na pečini ob Jadranškem morju, dne 1. junija ter prežel v njem cele tri tedne, do 22. junija. Fašistični veljak je že postajal tesno pri duši in pričakovali so najslabše. Niso se motili.

"Beli kruh je nezdrav"

Mussolini silno jezi letosni izredno slab in pičli žitni pridelki v Italiji. To je pokazal nekaj dni pozneje, ko je šel na kmeket, kjer se je skelek do pasa (na fotografiji je videti kot dejansko pomagal pri žetvi). Po delu je pa napravil srdit govor, v katerem se je silno jezik na "demo-plutokracije", ki da se vesele slabe žetve v Italiji. "Žetev rea ni obilna," je rohnel, "zato je pa žito izredne kakovosti in novi italijanski kruh je mnogo bolj zdrav kot njihov!" V Italiji imajo namreč letos izredno slab črni kruh, kakršnega smo imeli med vojno v centralnih državah in ki je bil jedva za silo užiten. Da potolaži Italijane zaradi tega slabega kruha (ki bi bil lahko (Nadaljevanje na 4. strani.)

ZDRAVNIKI PROTI LJUDSKEMU ZDRAVSTVU

Ameriškim konservativnim zdravnikom, ki so organizirani svoji zdravnički zvezi, kar noče it v glavo, da zahteva dobrobit ameriškega ljudstva, če že ne takoj in socializacijo zdravstva, pa vsaj obširem zvezni program ljudskega zdravstva. V vsakem predlogu, ki se tiče ljudskega zdravstva, vidijo že socializacijo in te se boje kakor gada.

Ko je zvezna komisija pred kratkim predlagala, da se dovoli iz zvezne zakladnice 850 milijonov dolarjev za izvedbo obširne programa ljudskega zdravstva (povečanje javnih bolnišnic, boj proti jetiki, veneričnim boleznim, malariji, pljučnicu in raku, ustanovitev porodniških in otroških zdravstvenih središč, prosta bolniška oskrba za revne itd.), so

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.
GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75,
za četr leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka
popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co.,
Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz.
Business Manager..... Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager..... Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Napol pečeni radikalci

Naša doba pozna mnogo ljudi, delavcev in intelektualcev, pa tudi malih trgovcev, ki so šele zadnja leta postali nezadovoljni z obstoječimi razmerami, ker je nadzadnje tudi njih potipalo na en ali drug način. In ko so potem čuli nekaj zvoniti, da tako ni prav, so brž pritrdirili in začeli gledati okrog sebe, kje je kak odrešenik, ki bi jim čez noč odprl vrata v nova nebesa. Da vzame vsaka spremembu mnogo časa in truda, niso pomisli in če bi, bi jim ne ugajalo. Taki ljudje hočejo spremembu takoj. Zato se oklenejo prvega demagoga, ki ima dovolj velika usta in ni preveč tankovesten, da lahko obljublja gradove v oblikah in pečene piške, ki bodo že jutri same frčale v lačna usta. Ko pa gradov in pišk le ni in postanejo taki ljudje spet nezadovoljni, pa često ne morejo več prebirati, ker je medtem "odrešenik" že zajahal konja in vzel bič v roke. Potem se začeno učiti, ampak drugače, kakor so prej mislili.

Nekoliko drugačni so ljudje, ki so sicer napredni, a so izgubili orientacijo, pa ne vedo več, komu bi sledili, po kateri poti ubirali korak; in tako so danes socialisti, jutri komunisti, potem se ogrevajo za delavske stranke bodočnosti ali pa skušajo poboljšati demokrati ali republikance itd., itd.

Delavsko gibanje si ne pomaga s prvimi niti drugimi. Delavsko gibanje je namreč smotreno in često dolgotrajno in napolno delo. Zato mu koristijo le taki delavci, ki to vidijo in so pripravljeni, ravnati se po tem.

"Brez muje se že čevelj ne obuje", pravi pregovor, pa niti tega razmeroma lahkega opravila ne morete opraviti z lepozvezčimi frazami; treba je čevelj v roke vzeti in ga obuti na nogo. Sipanje fraz in lepih gesel je morda zabavno delo, toda koristi malo, če sploh. Le delo ustvarja in spreminja stvari. Ampak to delo je le prečesto utrudljivo in prav nič zabavno, zato mnogim ne diši in se rajši lovijo okrog fraz in iščejo "odrešenike" velikih ust in lepih oblub.

Odločitev proti delavcem

Citateljem je gotovo še v spominu sедеča stavka v tovarni družbe Fansteel Metallurgical v North Chicagu. Vršila se je lani in vodila jo je unija CIO. Končana je bila, ko so serifovi pomočniki okraja Lake pregnali stavkarje s solzavičnim plinom in krepeči. Podjetje je nato odpustilo večino stavkarjev iz svoje službe. Unija in stavkarji pa so se pritožili na zvezni delavski odbor, ki je po dolgotrajnih zaslišanjih naposled odločil, da morda družba ponovno upošliti vse delavce, odpušcene zaradi stavke, z vsemi pravicami, ki so jih uživali v začetku stavke.

Kompaniji to sveda ni ugaialo in pritožila se je na zvezno okrožno prizivno sodišče, ki je zdaj z večino dveh sodnikov proti enemu odločilo proti zveznemu delavskemu odboru in odpuščenim delavcem, če, da ni bil odlok odbora v skladu s postavo in da je imela kompanija vso pravico, odpustiti omenjene delavce. To pravita dva sodnika, dočim se tretji ne strinja z njima, temveč z delavskim odborom, ki trdi, da je pravica na strani delavcev, odpuščenih zaradi stavke.

Nov dokaz, da je pri postavah odvisno, kdo jih tolmači: tvoj prijatelj ali moj prijatelj. Sodnik, ki je prepojen s kapitalistično ideologijo in predsedki vidi naravno predvsem kapitalistovo pravico, ne delavčevu. Tak sodnik na primer ne more priznati delavcu pravice do stavke za izboljšanje svojih razmer, na drugi strani bo pa videl nekaj čisto naravnega v tem, ako se delodajalcu zazdi in zmeče vse svoje delavce na cesto. Ampak, kadar bodo postali delavci močni na političnem poprišču, tedaj bodo tudi sodniki videli marsikaj, kar danes še nečojeti, da je namreč človek nekaj več kot navadna vprežna živila.

Zgoraj omenjena odločitev pa pojde medtem seveda pred višje sodišče, ki bo nemara gledalo na stvar drugače.

Privlačnost uniform

Fašistično gibanje v vseh deželah, kjer se je pojavilo, računa na privlačnost napol vojaških uniform. Očetje fašizma namreč vedo, da je mladina še vedno dozvetna za take stvari in vse, kar je v zvezi z uniformami, kakor parade itd. Saj ni še tako dolgo tega, ko so tudi člani raznih slovenskih podpornih društv v Ameriki radi paradirali v različnih uniformah. Toda vzemite fašisti njegovo uniformo, pa stoji pred vami kot mokra kura: z uniformo je odpadla od njega vsa "gloria" in posta je smešna figura.

Angleška vlada je spoznala to in se je po tem tudi ravnala. Angleški fašisti lahko gobezda in zabavljajo in groze vsemu svetu, toda uniform ne smejo več nositi, pa tudi privatnih udarnih čet ne smejo organizirati. In to je eden izmed vzrokov, da se fašizem ne more vsidriti med Angleži. Tudi ameriške oblasti bi storile demokraciji veliko uslužbo, ako bi prepovedali rabo uniform privatnim organizacijam in pa ustavljanje organizacij v svrhu napol vojaškega vežbanja, kakor delajo naciji v mnogih krajih dežele. Uniforme in vojaško gibanje so za vojaže, na za privatne organizacije!

Ako je socializem diskreditiran, kaj nam nasprotniki socializma svetujejo boljšega za izhod iz današnje anarhije, bede ta vojne

ZRTVE POVODNJI, KI JE USTAVILA JAPONCE

Na sliki sta kitajski kmet in njegova žena iz kraja v bližini Rumene rike, kjer je velika povodenj pred tem ustanila japonsko prodiranje proti Hankowu. Njuna borna koča je že preplavljena in vode je do kolen, toda

zakonca mirno zavijavata skromno kosilo, ki stoji iz nekaj posti riša. Zdi se, da ju povodenj nič ne razburja. Nemara ju celo veseli, da jo velenek podvijal ter se razili preko širokih pokrajin, ker je s tem ustanil prodiranje kletega sovražnika kitajskega naroda.

Fašistične bombe ne morejo uničiti morale španskega ljudstva

ERIKA MANN

Erika Mann je hči slavnega nemškega pisatelja Thomasa Mann, ki mora zaradi svojega neizprosnega sovraštva do fašizma živeti v izgnanstvu. V izgnanstvu živi tudi hči, ki je enako odločna nasprotnejša fašizmu in ki se ta čas mudi v republiški Spaniji, odkoder je pisala newyorskemu social-demokratskemu listu New Leader pismo, katerega prvi del je pričelo s spodnjo v prevedu. Zaključen del njenega pisma bomo priobčili drugič.

Uredništvo.

Naši pariški prijatelji — in med svoje prijatelje štejemo samo simpatičarje španske republike — so nas pred odhodom svarili, naj ne hodimo v Spanijo. Rekli so: "Ne hodite tja. Če greste, boste prispieli ob času strašne demoralizacije in razkroja. Zmeda, nered in groza bodo strmeli v vas, poleg tega boste po vedeni živiljenjski nevarnosti." Ko smo že bili v vlaku, so nas ponovno svarili: "Imejte pamet in izstopite; ne hodite v Španijo!" Toda mi smo se vzlici temu odpeljali.

Cudno, kolikšna razlika je med tem, kar človek o neki stvari sliši in čita, in kar vidi z lastnimi očmi! Jaz sem vedela, da so se naši prijatelji motili. Jaz sem bila prepricana, da ne bom našla v Španiji niti demoralizacije niti konfuzije. Prav nič nisem dvomila, da bom našla ljudstvo, ki se hladnokrvno bori proti sovražniku, odločeno, vzdržati do konca v boju proti fašističnim osvajalcem.

Vzlici temu me je pa trma naših pariških prijateljev spravila v slabu voljo. Španije nisem videla že dve leti, tekem katere je šla ta dežela skozi toliko sodnih dogodkov. In tako sem tisto noč prav slabu spala na vlaku Paris-Pérgignan. Tri dovoljenja za prekoračenje meje

Bombe so okrepile moralno v Barceloni

Mesto Barcelona prekipeva življenja in delavnosti. Ljudje na ulicah niso videti prestrašeni ali zaskrbljeni. Ti ljudje so prav takšni danes, kakor so bili vedno — veseli, dostojanstveni in polni zaupanja. Fašistična taktika "demoraliziranja s posmočjo zračnih napadov" je rodila baš nasprotno posledice: pojačala je voljo do odpora. Normalnega civilista je navdala z jezo in sovraštvom napram tem nesmiselnim masnim morijam. In republiku je odprla oči da je bolje poginiti na bojnih poljanah, nego se podati skupini generalov, ki posiljajo bombe na letala nad mesta in vasi samoto zato, da bi "demoralizirali" prebivalstvo, čeprav ni spodaj nobenega vojaškega objektov.

Prebivalstvo tudi na oči niso spremenjeno. Ženske so edino in lično blečene — vidi se, da se rade lepo oblačijo — in otroci so takisto čistko in pestro opavljenci kakor vedno.

V glavnem je videti tri spremembe, poleg razvalin bombardiranih hiš: vseposvod vidite moške v vojaških uniformah; avtov promet se je zelo skrčil, kajti skoro vsi avtomobili so bili vpreženi v vojaško službo na fronti; in gneča na vozovnih učilnicah, ki so tako natrpani kakor sardine, da mnogi tako rekoč visijo na njih, a so vzlizali temu veseli in razposajeni kakor otroci.

Posledice vojne v Barceloni

Zunanjost hotelov v Barceloni je videti nespremenjena. Čim pridevate v hotel, pa videte spremembe. Dvigalo ne obratuje,

ker manjka električnega toka. Mi živimo v petem nadstropju, kar v takih okoljčinah ni baš prijetno, ne samo zaradi stopnic, ki jih moramo merititi, temveč tudi zaradi zračnih napadov. Človek se pa kmalu pričudi temu in začne gledati na vse kot nekaj običajnega in naravnega.

Potem smo naleteli na stvari, na katere smo bili manj pripravljeni. Seveda smo pričakovali, da bomo v Barceloni naleteli na pomanjkanje živil. Zato ne mi nič novega, saj mi je bilo osem let, ko je izbruhnila svetovna vojna in v Nemčiji smo šli skozi štiri leta hudega pomanjkanja. Vzlici temu sem bila začudena, ko sem uzrla na mizi pred seboj svoj zajtrk: črno kavo, ki je imela okus zelo trpkega zdravila in košček starega, trdega, črnega in suhega kruha. O jajcih, surovem in v ali mezgi ne duha ne sluh. Tudi krompirja ni v mestu. Rumene grabe je videti glavna hrana Barceloncov. Časih vam servirajo košček ribi ali kar na plateni menu prazenega slabega govejega mesa. Tudi cigaret ne videjte nikjer. Povsod pa imajo v izobilju domačega, dobro znane vina; in za čudo mnogo črešenj.

Tako sem se nenadoma spomnila na mladaleta, ki sem jih preživel v vojnem času. Enako čudni prizori mi stopajo pred oči v Barceloni leta 1938. Eden naših sosedov ima malce surovega masla, ki ga je najbrž na skrivanju kupil od kakega kmetja; in zdaj bi rad to dragocenost zamenjal za cigarete ... Dva zakonca imata pa konj starega sira, ki ga nosita s seboj v obredno, zavitega v moker robec ...

Natakarji, ki nimajo s čim postreči

Elegantna hotelska obednica je polna natakarjev, ki vam skoroda nimajo s čim postreči. Vsa okna so križni kražem prelepljena s popirnatimi trakovi — varnostni ukrep proti zračnemu pritisku, ki ga povzročajo bombne eksplozije in ki bi načne šipe razgnali na koščke, ki spet ogrožajo ljudi. Trakovi so barvani in časih izgledajo kot okraski.

Trat. — Po podatkih statističnega urada, ki je izdal poročilo "Gazzettino", zagovarjati 20 let star Ivan Weinberger iz Mirna, ki ga je prijavilo veljavno "soške" legije fašistične milicije, ker ni redno zahajal k predvojaškim vajam. Obsojen je bil na globo 300 lit ter na poravnavo vseh sodnih stroškov.

Trat. — Po podatkih statističnega urada, ki je izdal poročilo "Gazzettino", zagovarjati 20 let star Ivan Weinberger iz Mirna, ki ga je prijavilo veljavno "soške" legije fašistične milicije, ker ni redno zahajal k predvojaškim vajam. Obsojen je bil na globo 300 lit ter na poravnavo vseh sodnih stroškov.

Italijanski uradni list prispeval je dekret, ki zadeva olajševanje za inozemske turiste v pogledu plačevanja raznih tak.

Tudi letos so morali ovčnjenci prodajati volno samo v določene magacine, ki so pod nadzorstvom države. Za tržaško pokrajinjo so ta skladisca v Sežani, Senožečah in St. Peteru na Krasu. Volno so pobirali ves junij. Ovčnjenci si lahko zadržijo za svojo rabo samo 2 kg volne za vsakega družinskega člena, ostalo pa morajo prodati. Vsak prestopek se kaznuje z denarnimi globami, ki lahko dosežejo sveto prodane volne. Prodajalci dobijo pri prodaji v začetku na račun 8 litir za vsak kilogram na volno.

Velik strah je zavladal

teleski ravnatelj. "Nekateri ljudi hitro odkurijo proč. Toda Nemci so vztrajnejši in bolj sistematični. Oni ne odletijo, dokler ne vržajo zadnje bombe. In ko užijejo 49 otrok, se ponovno vrnejo, da ubijejo še petdesetega. Neka mlada ženska pri naši mizi se pritožuje, da je bil njen avto zadržen, dokler ne bombe v trenutku, ko je ona izstopila. Njo je vrglo na tla, toda ranjena ni bila, dočim je nekoga konja, ki je stal v bližini, v hipu spremeno v brezoblično kravjo gmoto raztrganega mesta in kosti. "In zdaj sem brez avtomobila", je zaključila svojo zgodbijo, kakor bi bilo do najhujše, kar jo je moglo doleteti ...

(Konec prihodnjic.)

VESTI IZ PRIMORSKE

Gorica. — Dne 9. julija t. l. se je vršila svojevrstna proslava v kapelici Sv. Srca v gorških Škofijevih palačah. Nadškof Margotti je namestil tega dne blagoslovil 40 razpel, ki so jih nabrali duhovniki njegove Škofije in ki so namenjeni vsem obveznim oddelkom fašistične milice, "da bi se tako zbirali skoli znamenja krščanske vere vseh obveznih miličnikov, katerim zaradi njihove nepretrgane in delikatne službe kakor tudi zradi oddaljenosti njihovih stojank ni dana možnost, da bi zehajali v cerkev."

Slavnostni blagoslovitvi so prispevali komandant soške legije, komandant obvezne kohorte ter zastopniki častnikov in legionarjev. Skof Margotti je v svojem nagovoru povzdrogoval viteško nalogu obvezne milice ob jugoslovanski meji in požrtvovanost v vzhodni Afriki in v Spaniji padlih vojakov in milicičkov ter je na koncu izrazil željo, da bi Kristusovo znamenje obvezne milicične navduševalo za vse slavevnočne čine.

Nadškof se je zahvalil polveljnik obvezne kohorte v imenu "črnih srajcev, ki so v službi na svetih mejah domovine".

Drobiz od vseh obveznih. — Za generalnega ravnatelja gorške mestečne hraničnice je bil imenovan dr. Emilio Furiani, član direktorja gorške pokrajinke fašistične zveze. Furiani je bil pred 18 leti med D'Annunzijevimi legionarji na Reki.

Dne 12. julija se je priprila 17-letnemu Karlu Srebrnemu iz Gorice huda nesreča. V družbi nekaterih tovarisev se je kopal v Soči. Pri nekem skoku v vodo je z glavo zadel ob pečino pod vodo. Njegovi tovarisi so ga nezavestnega v vase oblitega s krovje rešili iz reke. Prepeljali so ga v gorško mestno

JOACHIM BARCKHAUSEN—IVAN VUK:

DŽINGIS KHAN

Povest o mogočnem "Gospodarju sveta" in o njegovih vojnah v trinajstem stoletju v Aziji

(Nadaljevanje.)

Ko se je to zgodilo, — levo in desno krilo sta bili na obeh straneh pripravljeni, — se je center obrnil, obe krili sta nastopili od zadaj in obkobil sovražnika. Bil je v kleščah. Če pa je izgledalo, da bi vkljub obkolitvi mongolska armada imela prevelike izgube, se je mahoma pokazala v centru Džingis khanove vojske vrzel, kakor da je center prebit in da lahko napadalec skozi pobegne. Navadno se je to zgodilo pri kakni neprimerni soteski. In ko je sovražnik, nekolič zmagel pisan, nekoliko zadovoljen, da se bo prebil, planil skozi Džingis khanov center, je bil zopet napaden in stisnjeno kakor v precepu. Večkrat je Džingis khan celo dopustil, da je sovražnik celo njegovo četo ujet in to z vsem plenom. Nato ga je, ker je bil preveč zaverovan v pregled plena, presenetil in pobegnil.

Princip osjega roja, to je, zopet in zopet napadati, zopet in zopet se umikati in se vedno neprisakovano pojavit in udariti, je izvajal le tedaj, če je bila hitrost lastnih čet dobro preračunljena in večja od hitrosti nasprotnih čet. Džingis khan je imel najhitrejšo armado, ki jo je takrat svet sploh poznal. Z neverjetno naglico je bliskovito dosegel oddaljene pokrajine.

Poseben trik je imel Džingis khan v bitki tudi s tako zvanim "zamahom z zastavo". Ta taktični trik mu je dal največ zmag. Zamah z zastavo je spremembu fronte, ki se izvrši med bitko z največjo natančnostjo in hitrostjo. Je pa tudi zelo nevaren trik za lastne čete. Čete se morajo s peklenko hitrostjo pregrupirati in prevrati tako, da je fronta takoj drugačna. To pregrupiranje mora biti pač zelo dobro pripravljeno. Sovražnika pa spravi v največje presečenje, da si ne ve pomagati in je zgubljen. Naenkrat namreč sovražnik opazi, da postaja eno krilo mongolske vojske slabješ in vedno slabješ. Zdi se mu celo, da vojaki beže. In med tem, ko ga je že lotil smej zmagoslavja, naenkrat opazi, da se začenja na nekak nenavadnen in čudovit način drugo krilo mongolske vojske širi in širi. In naenkrat je na tak način sovražnik obkoljen.

Jedro vsega gibanja Džingis khanove vojske pred bitko, med bitko in po bitki je bilo: hitrost, hitrost, hitrost. Pri taki brzini je že in hoče so bili sovražni pohodi že davno prej opaženi, kakor bi to smelo biti. Tako se jim je lahko zaledje odrezalo, pravočasno zasedlo ugodne točke bojišča, uničilo sovražne predstreme in straže zaledja, med bitko pa uporabljalo razne taktične trike, da je sovražnik, četudi tri- ali štirikrat številnejši, moral podleči.

Ni res, da je bila Džingis khanova armada sestavljena iz neštetnih množic vojašta. Vojakov v njegovi armadi ni bilo kot peska v morju, kakor pišejo nekateri kronisti. Anglež sir Henry Howorth je sestavil sledečo tabelo mongolske armade pod Džingis khanom:

Cesarška garda je štela 1,000 mož, sedmice (centrum) 101,000 mož, desno krilo 47,000 mož, levo krilo 32,000 mož in druge formacije 29,000 mož.

Vsega skupaj je torej bilo približno 230,000 mož in to v času, ko je bila armada najmočnejša. Džingis khan je vedel, da bi glede števila svoje armade bil vedno premagan. Zato pa je svoje vojake taka trdo discipliniral, jih vežbal in uporabljal svoje trike, da je s tem štedil moči armade in ljudi.

Ker je obleganje utrjenih mest bilo vedno zvezzano z velikimi zgubami, naskok na take trdnjave pa še z večjimi, je v takih slučajih vzel nešteto vojnih vjetnikov ter jih postavil pred svoje napadalne sile ter jih je s tem zaščitil pred sovražnikom. Bila je to pač krvoljena in grozna taktika, ali bila je učinkovita.

Bojne pohote je skrbno preračunal in pravil, zavedajoč se, da je po številu svoje vojske slabješ. Do najmanjše ptičje je sestavil načrt. Ni torej res, kakor zopet nekateri kronisti pišejo, da so bili njegovi napadi "katačni napadi divjih ljudstev". Džingis khanovi bojni pohodi in bitke so bile strategično in ženjalno na višku vojskovanja. Bili so brez primerni vzorci dobro premisljenega in vesče vedenega vojskovanja. Že pri prvih diplomatskih pripravah se je skrbno postopalo. More-

bitne sovražnikove slabosti so se mnogo prej do dobrega pristudirale in proučile. Nato še poslal Džingis khan svojega poslanca z zahtevo, ki je bila kakor strela z jasneg, da se mu mora to ali ono ljudstvo pokoriti. Če je bila ta zahtevo od prestrašenega vladarja sprejeta, je Džingis khan vzel deset odstotkov od vsega nejgovega premoženja. Moral mu je poslati pomočne čete, natančno povedati dolžino cest in kam vodijo. Poslati mu je moral načrt trdnjav ter kažipote, ki so peljali monoglico posadko v tisto trdnjava.

Barbarsko nesramni so bili taki pogoji. Ali Džingis khan je z njimi ustvaril svoje svetovno gospodstvo.

Če pa se njegove zahteve niso sprejele, ni Džingis khan trenil z očesom ali kakorkoli pokazal, da spoštuje junaštvo svojega nasprotnika. Taka odklonitev mu je bila le žalitev, le ovira, ki mu je ovirala pot k njegovemu cilju, da postane "Gospodar sveta". Njegove postave so za tak slučaj določale popolno izstrebit protivnika.

Ta izstrebitje je bila strašna. Deželo, državo mora dobiti in imeti. Prebivalstvo te dežele, države pa mu je le v napotje in v oviro. Hoča državo, ki bo za njegovim hrbtom varna, mirna. In zato mora vse prebivalstvo poginiti. In tako je bilo vedno v takih slučajih pokljano vse, kar je bilo živega, celo psi in mačke. Mesta so bila izvravana z zemljo in polna sistematično upoštevana.

"Verjemite," je rekel Džingis khan, "s sovražnikom, ki smo ga s silo pokorili, ni nikoli misliti na mir. Zato ga je treba iztrebili, da ne bo nevaren za našim hrbtom."

Bila je to politična modrost, ki je curljala krvi, solz in obupa, spremenjena v kletev in nepopisno žalost... Ali jo njegovem je bila modrost.

"Nimam časa", je dejal, če se je govorilo o teh krutih rečeh, "da bi moral deželo ali državo osvajati dvakrat."

Sčasoma je svojo vojsko moderniziral. Uvedel je presenetljivo novost. Zidati je začel naenkrat z vsemi sredstvi in silami etapne ceste. Ustvaril je dobro organizirano poročevalsko službo.

Etapne ceste niso služile dovažanju živil, orožja itd. Služile so samo gibanju vojske. Zivila si je armada poiskala sama, orožje tudi.

Evropa pa je še stoljetja pozneje zvedela nekaj o Džingis khanovih novostih.

•

Na enem velikih državnih zborov je Džingis khan dal svoji državi postave. Nekatere iz teh postav, ki so zdaj znane, so sledče:

1. Zapoveduje se verjeti, da je samo en Bog, stvarnik nebes in zemlje, edini gospodar življenja in smrti, bogastva in sreča vsih in ki vsega mogičen.

2. Zastopniki religij, pridigarji, menihi, duhovniki vseh vrst, klicarji z mošej, zdravnik in umivalci mrliečev, so oproščeni javnih dajatev.

3. Pod smrtno kaznijo je prepovedano oklicati kogarkoli za cesarja, če ni bil izrecno izvoljen v državnem zboru od mongolskih principalov, khanov, častnikov in plemičev.

4. Poglavarjem in khanom premaganih ljudstev, ki so podložni Mongolom, je prepovedano nositi te naslove.

5. Na vsak način je prepovedano sklepati mir z vladarji, knezi ali ljudstvi, preden niso podjavljene.

6. Razdelitev armade na skupine po dejeti, sto, tisoč in deset tisoč mož se mora na vsak način ohraniti.

7. Pred začetkom bojnega pohoda ima vsak vojak sprejeti orožje iz rok za to določenega častnika. Vojak mora vedno imeti svoje orožje v najlepšem redu. Pred bitko mora biti izvzetno častnikorožje pregledati.

8. Prepovedano je pod smrtno kaznijo pleniti, preden glavno poveljstvo ne dovoli. Ko je dano to dovoljenje mora biti dana vsekemu vojaku možnost plenitve, enako kakor častniku. Vse, kar zapleni, se mu mora pustiti, izvzemši dela, ki gre cesarju.

9. Da se vojaštvu izšola, se ima vsako zimo prideriti velik lov. Radi tega je vsakomur prepovedano v mesecih od marca do oktobra loviti divjačino, kakor jelene, kozoroge, srne, gamse, zajce, divje osle in gotove ptice.

(Dalje prihodnjic.)

Društvom in Klubom

Za čimboljši gmotni in moralni uspeh svojih priredb jih oglašajte v

"PROLETARCU"

POVODENJ V NEW JERSEYU

Tudi v državi New Jersey so imeli več kot preveč dežela in nato povodenji, ki so napravile občutno škodo. Od tega dežava so trpele vse države na atlantski obali od Maine do Georgije. Na sliki je del Maine avenuje v Wallingtonu, N. J., ki ga je povodenj odpavila, da se zdaj vidijo velike vodovodne cevi.

Kriza ljudske fronte

Bernard Venier (Paris)

Francoska ljudska fronta preživila hudo krizo. Vzroki so v splošnem evropskem razvoju, v nekaterih pojavih, ki so značilni za delavsko gibanje mnogih demokratičnih dežel, in končno v posebnih okoliščinah francoske notranje politike. Ljudska fronta je prepozno postal odločilna činiteljica francoske politike. Kolikor je imela izvršiti čisto politično-obrambno naloge, je bila položaju dorasla; posrečilo se je, da bo obavarovali Francijo pred fašizmom v vseh njegovih oblikah, pri čemer so gotovo vplivali tudi drugi elementi. Za drugi del programa, za izvedbo socialnega reformnega dela in gospodarske preobnovbe bi pa bilo potrebno, da bi mednarodni dogodki drugače potekali, kakor so. Ljudska fronta, katere posamezni deli so komaj otresli dolgotrajne tradicije pacifične politike in radikalnega antimilitarizma, je bila že ob prevzemu vlade na prej obremenjena po usodnih napakah predhodne Saraut-Flandinove vlade, ki je mirno požrila odpoved lokarske pogode in zasedbo neutralnega porenskega pasu. Ne da bi se takoj zavedale, so se s tem dobile vse svobodoljubne in napredne sile v Evropi občuteni udarec, kajti dotlej je moralno socialno preobrazbeno dostopiti v ozadje in na prvo mesto so prišli vojaško-zunanjepolitični oziri.

Vedno razločnejša je postavila zveza med zunanjim politično slabostjo Francije in notranje-političnim umikom ljudske fronte. Simbolično je bilo, da je senat vrgel Blumovo vlado istočasno, ko so Francove čete zasedle Bilbao. Oba Chautempsova in sarautova opozicija podprtih strank, kakor gori omenjeno, mu je Flandinova opozicija rekla, da so komunisti agenti inzemskega vladstva in da radi tega niso vredni, da bi bili sprejeti v francosko vlado. Blum jim je odgovoril, da so komunisti agenti zavezniške države, s čimer je obrnil ost proti nekaterim desničarskim krogom, ki so se vdnjali nekim drugim silam.

Ker Blum ni mogel sestaviti vlade kakor jo je sam želel in ki je ljudstvo pričakovalo, se je hotel izogniti vsaj eni napaki, ki je bila kriva padca njegove prve vlade. Zato je izročil zunanje ministrstvo Paulu Boncouru. Z njim je zapihal nov veter na Quai d'Orsayu, ki je bil skozi 28 dni njegovega ministrovanja oginjšča izredne delavnosti, tekomp katere se je skoraj zasuknilo dosedanje odvisnosti razmerje do Anglije in se ustvarile garancije za nedotakljivost Čehoslovaške na mnogo trdnejši podlagi. Finančno krizo, ki se je vleka skozi leta in odstavljal vlado za vladovo, je hotel premagati z uveljavljanjem obsežnega načrta. Najvažnejša predlagana odredba — ki so se ji radikalni senatorji najbolj upri — je bilo združiti francoske republikanske tradicije, ki se zamenjujejo na Quai d'Orsayu, ki je bil skozi 28 dni njegovega ministrovanja oginjšča izredne delavnosti, tekomp katere se je skoraj zasuknilo dosedanje odvisnosti razmerje do Anglije in se ustvarile garancije za nedotakljivost Čehoslovaške na mnogo trdnejši podlagi. Finančno krizo, ki se je vleka skozi leta in odstavljal vlado za vladovo, je hotel premagati z uveljavljanjem obsežnega načrta. Najvažnejša predlagana odredba — ki so se ji radikalni senatorji najbolj upri — je bilo združiti francoske republikanske tradicije, ki se zamenjujejo na Quai d'Orsayu, ki je bil skozi 28 dni njegovega ministrovanja oginjšča izredne delavnosti, tekomp katere se je skoraj zasuknilo dosedanje odvisnosti razmerje do Anglije in se ustvarile garancije za nedotakljivost Čehoslovaške na mnogo trdnejši podlagi. Finančno krizo, ki se je vleka skozi leta in odstavljal vlado za vladovo, je hotel premagati z uveljavljanjem obsežnega načrta. Najvažnejša predlagana odredba — ki so se ji radikalni senatorji najbolj upri — je bilo združiti francoske republikanske tradicije, ki se zamenjujejo na Quai d'Orsayu, ki je bil skozi 28 dni njegovega ministrovanja oginjšča izredne delavnosti, tekomp katere se je skoraj zasuknilo dosedanje odvisnosti razmerje do Anglije in se ustvarile garancije za nedotakljivost Čehoslovaške na mnogo trdnejši podlagi. Finančno krizo, ki se je vleka skozi leta in odstavljal vlado za vladovo, je hotel premagati z uveljavljanjem obsežnega načrta. Najvažnejša predlagana odredba — ki so se ji radikalni senatorji najbolj upri — je bilo združiti francoske republikanske tradicije, ki se zamenjujejo na Quai d'Orsayu, ki je bil skozi 28 dni njegovega ministrovanja oginjšča izredne delavnosti, tekomp katere se je skoraj zasuknilo dosedanje odvisnosti razmerje do Anglije in se ustvarile garancije za nedotakljivost Čehoslovaške na mnogo trdnejši podlagi. Finančno krizo, ki se je vleka skozi leta in odstavljal vlado za vladovo, je hotel premagati z uveljavljanjem obsežnega načrta. Najvažnejša predlagana odredba — ki so se ji radikalni senatorji najbolj upri — je bilo združiti francoske republikanske tradicije, ki se zamenjujejo na Quai d'Orsayu, ki je bil skozi 28 dni njegovega ministrovanja oginjšča izredne delavnosti, tekomp katere se je skoraj zasuknilo dosedanje odvisnosti razmerje do Anglije in se ustvarile garancije za nedotakljivost Čehoslovaške na mnogo trdnejši podlagi. Finančno krizo, ki se je vleka skozi leta in odstavljal vlado za vladovo, je hotel premagati z uveljavljanjem obsežnega načrta. Najvažnejša predlagana odredba — ki so se ji radikalni senatorji najbolj upri — je bilo združiti francoske republikanske tradicije, ki se zamenjujejo na Quai d'Orsayu, ki je bil skozi 28 dni njegovega ministrovanja oginjšča izredne delavnosti, tekomp katere se je skoraj zasuknilo dosedanje odvisnosti razmerje do Anglije in se ustvarile garancije za nedotakljivost Čehoslovaške na mnogo trdnejši podlagi. Finančno krizo, ki se je vleka skozi leta in odstavljal vlado za vladovo, je hotel premagati z uveljavljanjem obsežnega načrta. Najvažnejša predlagana odredba — ki so se ji radikalni senatorji najbolj upri — je bilo združiti francoske republikanske tradicije, ki se zamenjujejo na Quai d'Orsayu, ki je bil skozi 28 dni njegovega ministrovanja oginjšča izredne delavnosti, tekomp katere se je skoraj zasuknilo dosedanje odvisnosti razmerje do Anglije in se ustvarile garancije za nedotakljivost Čehoslovaške na mnogo trdnejši podlagi. Finančno krizo, ki se je vleka skozi leta in odstavljal vlado za vladovo, je hotel premagati z uveljavljanjem obsežnega načrta. Najvažnejša predlagana odredba — ki so se ji radikalni senatorji najbolj upri — je bilo združiti francoske republikanske tradicije, ki se zamenjujejo na Quai d'Orsayu, ki je bil skozi 28 dni njegovega ministrovanja oginjšča izredne delavnosti, tekomp katere se je skoraj zasuknilo dosedanje odvisnosti razmerje do Anglije in se ustvarile garancije za nedotakljivost Čehoslovaške na mnogo trdnejši podlagi. Finančno krizo, ki se je vleka skozi leta in odstavljal vlado za vladovo, je hotel premagati z uveljavljanjem obsežnega načrta. Najvažnejša predlagana odredba — ki so se ji radikalni senatorji najbolj upri — je bilo združiti francoske republikanske tradicije, ki se zamenjujejo na Quai d'Orsayu, ki je bil skozi 28 dni njegovega ministrovanja oginjšča izredne delavnosti, tekomp katere se je skoraj zasuknilo dosedanje odvisnosti razmerje do Anglije in se ustvarile garancije za nedotakljivost Čehoslovaške na mnogo trdnejši podlagi. Finančno krizo, ki se je vleka skozi leta in odstavljal vlado za vladovo, je hotel premagati z uveljavljanjem obsežnega načrta. Najvažnejša predlagana odredba — ki so se ji radikalni senatorji najbolj upri — je bilo združiti francoske republikanske tradicije, ki se zamenjujejo na Quai d'Orsayu, ki je bil skozi 28 dni njegovega ministrovanja oginjšča izredne delavnosti, tekomp katere se je skoraj zasuknilo dosedanje odvisnosti raz

• KRITIKUJOČA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE •

KOMENTARJI

V Jugoslaviji imajo še vedno cenzuro. O tem često zgovorno pričajo zloglasne bele lise v slovenskih delavskih listih. Kjer je cenzura, tam so tudi cenzorji, kajpak. Cenzorji so pa različni, največkrat ne posebno bistri. Zato ga često pokidajo, kakor se reče. Tudi dandanašnjih slovenskih slovenskih cenzorjev človek pri najboljši volji ne more nikakor pohvaliti. Ker so klerikalni, radi črtajo iz člankov besede ali tudi cele stavke, ki so preveč pikri na račun klerikalcev. Ali tega jim človek ne more zameriti, če jih pozna; saj vemo, da resnica v oči bode. Težje je pa razumeti — in odpustiti — črtanje besed in stavkov, ki so v direktni zvezzi s fašisti, naciji, Mussoliniom in Hitlerjem. Ali so v Jugoslaviji res že tako daleč, da se ne sme več na glas izgovoriti v zvezi z raznimi političnimi dogodki imen fašističnih poglavarjev ali povedati, da je Nemčija danes nacija in Italija fašistična? Ali se niso naučili od Čehoslovaške, da je sprič takih sosedov zelo dobro imeti trdno hrabetnico?

★

"Izseljeniški Vestnik", glasilo Rafaelove družbe v Ljubljani, ima v svoji julijski izdaji dolgo jeremijado o "strašni nesreči", ki je zadeval slovenski narod, ko je z izseljevanjem "izgubil celo polovico svoje narodne krvi" — mož in žen, ki so se izselili v tujino. Potem, ko člankar ugotovi, da mora slovenski narod "to svojo kri rešiti, to rano zacetili ali pa izginuti" — tretječega izhoda člankar ne dopušča — in pove, da oni v domovini (seveda tisti, ki so "poklicani" za take reči) niso "niti z mezinem mignili" za izseljene sinove in hčere slovenskega naroda, pa še zaplaka, če, "tujina bo to našo kri zastrupila verko, idejno, moralno, narodno in telesno." Potem gre člankar še korak naprej in ogorčeno vzlikne: "Pustimo, da tuješ s prenikimi medzami, s slabimi stanovanji, s slabo hrano pijejo na tujem našo kri."

Pri tem stavku sem obstal, ga še enkrat prečital, ker sem težko verjel svojim očem, da so do! Potem bi bila "rešena" do-

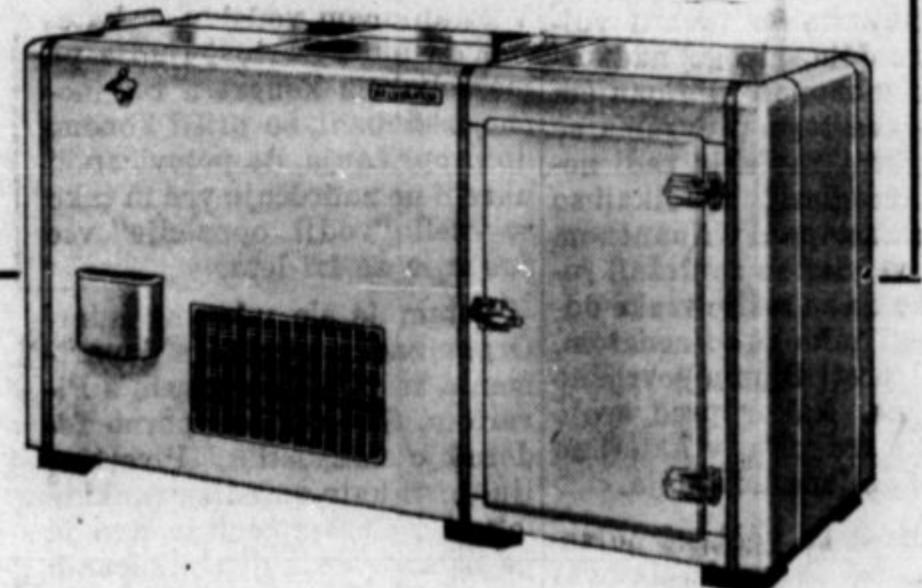
"In na Francoskem! 10,000 je tam samo iz Slovenske Kraje, ne sužnjev. Pa za teh deset tič samo en duhovnik, pa še ta berač, brez sredstev."

To je torej, kar boli gospodek obrazovali Rafaelove družbe! Prema duhovnikom med njimi in cerkev izgubljuje svoj vpliv nad njimi. Vse drugo je malenkost, neznotno, brez pomena. Zaradi lepšega se lahko vzdihne mimo greda o slabih gmotnih razmerah izseljencev, ali to ni važno; važno je samo to, da je med njimi premalo duhovnikov. Če bi imeli vsaj na vsak tisoč enega duhovnika, bi bilo pa vse v najlepšem redu — za to gospodek verjel svojim očem, da so

do

**Pomnožite svoj promet
Z ELEKTRICNO**

HLADILNICO ZA PIJACE

• Električna hladilnica za pijace bo pomenila pomnožitev trgovine. Kajti vedno kadar ljudje kupujejo pijaco v steklenicah, pomeni to profit za vas.

Oglejte si naše 1938 modele. Obrat zelo ekonomičen. Mična izdelava te hladilnice privabi odjemalce na hladno pijaco. Vprašajte po našem liberalnem plačilnem načrtu.

Hlajenje za vsako potrebo

Naši inženirji zo ohlajevanjem so vam vedno na razpolago z nasveti ter vam pomagajo izbrati opremo, ki bo najbolj ugajala vaši potrebi.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

72 West Adams Street — RANDOLPH 1200, Local 143

movina, "rešena" bi bila "vsota slovenska kri", vse... in "Slovenska Krajina" (na katerem zemljevidu pa je to novo ime?) bi bila spet zadovoljna, srečna in vesela...

Člankar je nedvomno prepričan, da so ameriški Slovenci najsrčnejše duše pod soncem, ker jim je "božja previdnost" prepustila v vzdrževanje tako lepo stvelo duhovnikov, farovev in cerkva...

★
Kakih sedem let je tega, ko je Tone Grdin iz Clevelanda paraširal po starci domovini kot "predstavnik" ameriških Slovencev, ki so šele pozneje izvedeli iz svojih časopisov, da so imeli tam "svojega predstavnika"... Nu, zdaj pa beremo v ljubljanskem "Jutru", da se je skušal povzeti na tako "predstavnisko" mesto tudi pevec Tone Šubelj, ki se je "v imenu newyorških Slovencev in svojem imenu" zahvalil znanemu ministru dr. Korošcu, da je poslal med ameriške Slovence, ob prilikli otvoritve clevelandskega "kulturnega vrta", "tako sijajna človeku kot sta dr. Adlešič in to kri bi bilo dobro rešiti, preden zvoden od lakote, preden jo jetika razkroji!"

Pa kaj, saj gospodov ne želi čevalj na tej točki! O tem sem se hitro prepričal, ko sem toliko prisel k sebi, da sem dalje čital. Za drugi stavke se glasi:

"V celji Nemčiji ni niti enega slovenskega izseljenskega duhovnika."

O, taka je torej ta reč! sem debelo pogledal, potem se pa takoj nehal čuditi, saj je bila stvar navsezadnje čisto naravna. Tu jih žuli čevalj!

In malo nižje ugotavlja člankar še enkrat:

"In na Francoskem! 10,000 je tam samo iz Slovenske Kraje, ne sužnjev. Pa za teh deset tič samo en duhovnik, pa še ta berač, brez sredstev."

To je torej, kar boli gospodek obrazovali Rafaelove družbe! Prema duhovnikom med njimi in cerkev izgubljuje svoj vpliv nad njimi. Vse drugo je malenkost, neznotno, brez pomena. Zaradi lepšega se lahko vzdihne mimo greda o slabih gmotnih razmerah izseljencev, ali to ni važno; važno je samo to, da je med njimi premalo duhovnikov. Če bi imeli vsaj na vsak tisoč enega duhovnika, bi bilo pa vse v najlepšem redu — za to gospodek verjel svojim očem, da so

do

V prvem odstavku omenjam jugoslovansko oziroma slovensko cenzuro. Pozneje sem pa našel v mariborski "Delavsk Politiki" sijajan primer značaja te cenzure, ki je v Sloveniji v rokah klerikalnih "odrešenikov" slovenskega naroda. V 66. številki omenjenega lista sem namreč našel članek pod naslovom "Zunanja politika prijateljstva z vsemi", v katerem je tudi sledile odstavke:

"Zunanja politika držav pa mora biti osnovana na trdnejših problemih bodočnosti. Čim priznавamo princip demokratičnega sodelovanja, kar je naša historična dolžnost, tedaj bo tudi naša zunanja politika stremela po tem idealu in se skušala moralno združiti in sodelovati z državami, ki ta princip priznavajo. To so pa demokratične države."

Cenzorju ta odstavek ni uganjal in dal si je z njim opravka. Zdaj pa uganite, če morete, katero besedo je vrgel ven? Nu, da si ne boste preveč belili glave, vam povem: cel zadnji stavki, ki se glasi:

To so pa demokratične države.

★

Pittsburghski "Naprej" bi rad vedel, "kdo so bili tisti, ki so mi narekovali "odgovor na njegovo izrabljanie "Cankarjevega Glasnika" v strankske namene njegove klike. Ali ne znao njegovi uredniki čitati? Saj sem dovolj jasno povedal, da me je pri tem vodila edino ljubezen do "Cankarjevega Glasnika", za katerega sem dal pobudo in delal zanj, kakor še vedno delam zanj in, upam, da tudi še dolgo česa! Jaz ne potrebujem drugih narekovačev, kakor na primer g. Witkovich!

★

"Naprej" imenuje moj odgovor "diverzijo", kar v domačem

POVODENJ V NEW YORKU

V državi New York so bili vlažeči s hudim deževjem, ki je trajalo cel toden. Posledica so bile povodnji. Reke in potoki so prestopali bregove in omdalili s seboj vse, kar jim je prišlo na pot. Pri mestu Liberty, N. Y., je zalotilo naravo vodovje reke Willowemoc nekega avtomobilista, ki je sicer stal smrti, zato je pa divje vodovje odneslo s seboj njegov avto, ki ga vidite na sliki.

jezikti pomeni tolko kot prevečano opletanje s frazami, da se izogne odgovoru na neko bistveno vprašanje, ali "real point", kakor pravi "Naprej" polet, in sploh ljudi na načelih, ki so jedro razlike med nami, je šel "Naprej" molče svojo "diverzijo" pot ter nekaj klestil o "skritih namenih", katerih cilj je (sanja "N.") spraviti "C. G." v "lawndalsko malho"! Kdo torej ljudi vleče za nos? Gospodje, stopite pred ogledalo!

slabega. Mimo teh vprašanj, ki so jedro razlike med nami, je šel "Naprej" molče svojo "diverzijo" pot ter nekaj klestil o "skritih namenih", katerih cilj je (sanja "N.") spraviti "C. G." v "lawndalsko malho"! Kdo torej ljudi vleče za nos? Gospodje, stopite pred ogledalo!

★

Tista o "skritih namenih na Lawndalski aveniji" je očividno posledica sugestije našega clevelandskega sodruga Louis Zorkota, ki jo je dal na konferenco Prosvetne matice in klubov JSZ v Bartonu, O., da bi se "Cankarjev Glasnik" združil s Prosvetno matico JSZ. Chičaški sodrugi so pa to sugestijo takoj odklonili, čim so čuli o nji, če, da je bolje, da ostane tako kot je. Torej ni bilo in ni danes nobenih "skritih namenov" ali "zarote" proti "Cankarjevemu Glasniku"; če taka "zarota" kje obstaja, je to v bolni dominiliji naših pittsburških "prijateljev"!

Ivan Jontez.

Dva tedna na agitacijski

Herminie, Pa. — Agitacija za časopise ali knjige je v poletnih mesecih veliko težja kot po zimi, kajti ljudje imajo poleg drugih še izgovor, da je vroče in se jim ne da čitati, pa tudi denarja je manj, ker se po leti manj dela v premagorovih in takisto v jeklarnah. Povsod, kamor sem prišel, sem jih našel mnogo, ki so mi povedali, da že od marca ne delajo, drugi pa samo po en dan na teden ali kvečemu tri dni "na pedo". Deset dolarjev sem zasluzil zadnjih 14 dni, mi je rekel eden od njih: še za društva nimam zadosti. Pa omeni kdo brezposelnostno zavarovanje. Koliko pa dobim, se glasi odgovor, ko sem lani delal samo eno tretjino delovnih dni? I Povsod tarnačju nad slabimi časi.

Je res težavno, ko so tisti, ki vse drže pokonci, namreč delaveci in kmetje vedno in povsod zapostavljeni in izkoriscani, drugi se imajo pa dobró na rāčun njihovih žaljev. In zakaj je tako? Zato, ker delavec in farmerji niso organizirani. Da bi se končno zavedli svojih korišč ter se organizirali v močni delavsko-farmarski stranki! Pótem bi človek spet lahko bil vesel.

Naj se na tem mestu zahvalim vsem tistim, ki so mi šli pri agitaciji na roke s tem, da so me vozili okrog. To so bili: Žabkarjev sin iz Southview, Bartolovič iz Primrose, Opekov fant iz Oakdale, Jeram iz Burgettstown, L. Resnik iz Belle Vernon, in naš stari socialist Jakob Baloh iz Westburga, ki me je peljal na Mariano, kjer sem bil prvkrat to pot. Tam so samo štiri slovenske družine, med njimi Habetova. Habeta sem poznal, ko je bil včasih v Herminie. Z delom je slabo v tej naselbini, ker delajo samo po tri dni na dva teden. Zaposljeni je v tej naselbini okrog 600 rudarjev. Dobil sem tudi par naročnikov za New Leader

in sicer pri družini Močilar. Naselbina stoji na griču, hiše so zidane in kraj je videti prizoren, križ pa je, ker ni nobene prave transportacije. Včasih je vozil avtobus trikrat na dan v Little Washington, 12 milij daleč, a se zaradi slabih delavskih razmer ni izplačal in so ga opustili.

Takisto se tem potom zahvaljujem vsem, ki niso imenovani, a so mi pomagali na en ali drug način. Zadnja dva tedna sem dobil štiri nove naročnike tudi za Cankarjev Glasnik in nekaj obnovljenih naročnin. Rojakom priporočam napredne delavskie liste na demokratični podlagi: Proletarca, Prosvet in Cankarjev Glasnik. Vaš za delavski tisk! — Anton Zornik, zastopnik.

Druga plat zvona o streški tekmi

Bon Air, Pa. — Ko sem prečital Vidrichovo poročilo o streški tekmi dne 4. julija, si nisem mogel kaj, da ne bi tudi žaj nekaj zinil o stvari, da se bo vedelo, kaj je prav za pravilo narobe, da Vidrich in Hribar tako dolgo nista nič zadele. Oba sem si dobro ogledal. Najprej vprašam Vidricha, kaj je bilo z njegovimi očmi. Oh nič, je dejal, ampak ravno prihajam iz Moon Runa, kjer smo imeli slavnost in nisem še nispljal... Nato opazim Bavdka, da nekaj bodri Hribarja in Hribar tako dolgo nista nič zadele. Oba sem si dobro ogledal. Nato sem si dobro ogledal. Najprej vprašam Vidricha, kaj je bilo z njegovimi očmi. Oh nič, je dejal, ampak ravno prihajam iz Moon Runa, kjer smo imeli slavnost in nisem še nispljal... Nato opazim Bavdka, da nekaj bodri Hribarja in Hribar tako dolgo nista nič zadele. Oba sem si dobro ogledal. Nato sem si dobro ogledal. Najprej vprašam Vidricha, kaj je bilo z njegovimi očmi. Oh nič, je dejal, ampak ravno prihajam iz Moon Runa, kjer smo imeli slavnost in nisem še nispljal... Nato opazim Bavdka, da nekaj bodri Hribarja in Hribar tako dolgo nista nič zadele. Oba sem si dobro ogledal. Nato sem si dobro ogledal. Najprej vprašam Vidricha, kaj je bilo z njegovimi očmi. Oh nič, je dejal, ampak ravno prihajam iz Moon Runa, kjer smo imeli slavnost in nisem še nispljal... Nato opazim Bavdka, da nekaj bodri Hribarja in Hribar tako dolgo nista nič zadele. Oba sem si dobro ogledal. Nato sem si dobro ogledal. Najprej vprašam Vidricha, kaj je bilo z njegovimi očmi. Oh nič, je dejal, ampak ravno prihajam iz Moon Runa, kjer smo imeli slavnost in nisem še nispljal... Nato opazim Bavdka, da nekaj bodri Hribarja in Hribar tako dolgo nista nič zadele. Oba sem si dobro ogledal. Nato sem si dobro ogledal. Najprej vprašam Vidricha, kaj je bilo z njegovimi očmi. Oh nič, je dejal, ampak ravno prihajam iz Moon Runa, kjer smo imeli slavnost in nisem še nispljal... Nato opazim Bavdka, da nekaj bodri Hribarja in Hribar tako dolgo nista nič zadele. Oba sem si dobro ogledal. Nato sem si dobro ogledal. Najprej vprašam Vidricha, kaj je bilo z njegovimi očmi. Oh nič, je dejal, ampak ravno prihajam iz Moon Runa, kjer smo imeli slavnost in nisem še nispljal... Nato opazim Bavdka, da nekaj bodri Hribarja in Hribar tako dolgo nista nič zadele. Oba sem si dobro ogledal. Nato sem si dobro ogledal. Najprej vprašam Vidricha, kaj je bilo z njegovimi očmi. Oh nič, je dejal, ampak ravno prihajam iz Moon Runa, kjer smo imeli slavnost in nisem še nispljal... Nato opazim Bavdka, da nekaj bodri Hribarja in Hribar tako dolgo nista nič zadele. Oba sem si dobro ogledal. Nato sem si dobro ogledal. Najprej vprašam Vidricha, kaj je bilo z njegovimi očmi. Oh nič, je dejal, ampak ravno prihajam iz Moon Runa, kjer smo imeli slavnost in nisem še nispljal... Nato opazim Bavdka, da nekaj bodri Hribarja in Hribar tako dolgo nista nič zadele. Oba sem si dobro ogledal. Nato sem si dobro ogledal. Najprej vprašam Vidricha, kaj je bilo z njegovimi očmi. Oh nič, je dejal, ampak ravno prihajam iz Moon Runa, kjer smo imeli slavnost in nisem še nispljal... Nato opazim Bavdka, da nekaj bodri Hribarja in Hribar tako dolgo nista nič zadele. Oba sem si dobro ogledal. Nato sem si dobro ogledal. Najprej vprašam Vidricha, kaj je bilo z njegovimi očmi. Oh nič, je dejal, ampak ravno prihajam iz Moon Runa, kjer smo imeli slavnost in nisem še nispljal... Nato opazim Bavdka, da nekaj bodri Hribarja in Hribar tako dolgo nista nič zadele. Oba sem si dobro ogledal. Nato sem si dobro ogledal. Najprej vprašam Vidricha, kaj je bilo z njegovimi očmi. Oh nič, je dejal, ampak ravno prihajam iz Moon Runa, kjer smo imeli slavnost in nisem še nispljal... Nato opazim Bavdka, da nekaj bodri Hribarja in Hribar tako dolgo nista nič zadele. Oba sem si dobro ogledal. Nato sem si dobro ogledal. Najprej vprašam Vidricha, kaj je bilo z njegovimi očmi. Oh nič, je dejal, ampak ravno prihajam iz Moon Runa, kjer smo imeli slavn

ZASLUŽNI MOŽJE

FRANK S. TAUCHAR

George Bernard Shaw, svetovno znan angleški dramatik, reče: 'Ako jo ti nočes, jo jaz hočem!' Bogati — silna moč! V drugem slučaju pa: 'Ce sem jaz pameten, je ves ostalo svet nor.' Morda se je njen takrat res nekoliko vrtelo v glavi?

Shaw je letos obhajal 82-letnico svojega rojstva. Ob tej priliki so razni listi citirali njegove stare in nove duhovitosti. Nekaj njegovih rekov spada v to vrsto, vsi pa ne. Zadnji je, da ne mera čestitk k svoji 82-letnici, ker noče opominov, da je star. To ni posebna duhovitost. Starost v letih ne pomeni toliko, kot pa otrpenje različnih organov, včerši možganov pri razmeroma mladih ljudeh... Ako ima Shaw še vedno zdrava pljuča in drobovje, si bo s svojim imenom v literaturi še lahko pridobil novih tisočakov skozi prihodnjih trideset let. V tem času bo načrte na milijone ljudi pomrl, kateri danes niso še niti rojeni...

Res duhovito je povedal tisti deček, ki je zinil:

"Star si toliko kolikor se potuči."

Shaw brezvomno spada med zaslužne može (dasiravno je bil za svoje delo že preplačan), toda v zgornjih par slučajih ga je pa malo polomil — zato rabi, da bi mu kdo pristreljal predolgi greben, ali pa vsaj brado...

Vesti iz Bridgeporta

Bridgeport, O. — Zadnja seja kluba Forward, št. 11 JSZ, ni bila posebno dobro obiskana, dasi sem pravočasno obvestil članstvo potom Proletarca, Prospective, lokalnih listov in pisemno. Gre za pobiranje podpisov na peticije naših kandidatov. Stvar je važna in nujna, časa samo še nekaj tednov, zato želim, da bi šli sodruži in somišljeniki hitro na delo in mi vrnili napolnjene peticije, da jih dam notarsko potrditi in odpošljem na pristojno mesto. Na omenjeni seji smo sprojeli v klub dva nova člana, nameč Louisa Supanciča iz Blaina in Franka Zdesarja iz Bartona. Imeli smo tudi več važnih razprav, zlasti o gibanju za združitev socialističnih vrst v Ameriki. Sklenili smo, da se v ta namen pozovemo eksekutivu JSZ, da se obrne na oba skupini, to je na eksekutivo soci. seranke in na eksekutivo socialdemokratske federacije v New Yorku, da delujeta za čim prejšnje zbljiževanje in združitev. Povod za to razpravo in sklep nam je dalo poročilo v tenuku New Leader, da se je šlo na delo, da se doseže ta cilj in da so glavne razlike malone odstranjene.

Razpravljali smo tudi o nekem bivšem članu, ki je potem, ko je izstopil iz kluba, okrog tvezil razne stvari z ozirom na vztok izstopa, ki niso bile resnice in ki bi nam lahko škodovali pri nepoučenih ljudeh ali nasprotnikih delavskega gibanja. Bolje bi bilo, da se rabijo poštene in toleranco. Nikdo ne more nikogar prisiliti, da bil naročnik Proletarca ali član stranke, torej čemu se posluževati neresnice pri opravjevanju izstopa iz kluba? To nazadnje prinesla blamažo tistemu, ki se take taktike poslužuje, kajti resnica vedno pride na navsezadnje. Isto se tice zahrbnega obrekovanja članov in uradnikov klubova. Če ima kdo kaj proti kakemu članu ali uradniku, naj pride na sejo, da se stvar razčisti! Ni prav, držati se proč in blatiti klubove stranke, torej čemu se posluževati neresnice pri opravjevanju izstopa iz kluba?

Trenje med Rusi in Japonci

Moskva. — Koncem preteklega tedna je začel postajati obmejni spor med sovj. Rusijo in Japonsko dokaj resen. Najprej so sovj. vojaki zasedli neki obmejni grič, o katerem trdijo Japonci da spada k ozemljiju Mančukua zadnje dni tedna so pa japonski vojaki napadli na grič toda so jih Rusi pognali nazaj. V boju so bili ubiti vojaki na obeh straneh. Sovjetski poslanik v Tokiju je dobil naročilo da ostro protestira pri japonski vladi. Položaj na rusko-mandžurski meji je zelo napet.

Križa ljudske fronte

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Iji in ki stoji zdaj v rezervi, vendar še vedno živi in je sposobna, da se v resnem trenutku dvigne, da braní republiko in demokracijo.

K temu poročilu Bernarda Verniera, ki ga je napisal za "Kampf", naj dodamo kratko pripomočko. S Kongresom socialistične stranke v Royanu se je počela precej razčistila. Kongres je odobril ukrepe Piverovcem in sklenil, da čuva ljudski fronto. Levo krilo je namreč prej agitiralo, da mora stranka ali prevzeti vladu ali pa preiti v najostrejšo opozicijo. Če bi to zadnja stranka nadredila bi vrgla radikalne na denu, razbila ljudsko fronto in je vprašanje, kako bi se položaj dalje razvijal. Tako smo lahko prepričani, da bo francoski proletariat s svojo politično zrestojo srečno izvozil med nevarnimi prečinami in križišči.

Joseph Snay.

Ce hoče kdo sam biti hlapec, mu ni zameriti, druge tlačiti v hlapčevstvo je pa podlost, kateri ni nikomur treba prenamjate, kako sem naredil, da

Shaw rad komentira o svojih delih, da bi se mu ljudstvo bolj divilo, kajti on smatra, da je vse v pristnosti daleč za njim... Nekd je zapisal: "Ali se spominjate, kako sem naredil, da

(Iz "Svobode".)

Vojna v Španiji

Pretekli tehen so španske vladne čete na katalonski fronti nemadoma preše v ofenzivo, da razbremenijo čete, ki brajo Valencijo. Vladne čete so udarile na sovražnika ob reki Ebro, katero so prekoračile na pontonskih mostovih ter fašistične čete tako presenetile, da so mestoma zavzemale fašistične postojanke brez boja. Cilj vladne ofenzive je bila Gandsa, kjer so imeli rebelli svoj glavni stan. Že prve dni ofenzive so lojalisti prodriči dvanajst milij daleč, ujeli tri tisoč Francovih vojakov, zaplenili mnogo vojnega materiala ter se utrdili v gorovju Los Caballos, ki dominira Gandsom, kjer so bili 2. aprila prisiljeni na umik, ko je gen. Franco pričel svojo ofenzivo, da razcepil na dvoje lojalistično Španijo. Dan pozneje pa so vladne čete že napadale mesto Gandsa samo.

Gandsa je važno cestno križišče. Ko je gen. Franco uvidel, da se vladne čete več ne salijo, je začel brž posiljati ojačanja, obenem je pa postal proti lojalistom okrog 150 bombnih letal, ki so zmetala na vladno vojsko na tone bomb, a brez učinka. Vladna komanda pa tudi tega ni mirno gledala ter poslala v zrak številne skadroni lovskih letal ruskega izdelka, ki so napadalce brez prestanka napadali ter jih mnogo zbilj na tla. Ofenziva se uspešno nadaljuje v vladne čete spet kontrolirova velik kos ozemlja, ki so ga izgubile spomlad.

Koliko je kdo pomagal Španiji.

Vojna na Kitajskem

Na Kitajskem se je vojna sreča obrnila zadnji tehen proti Kitajcem. Japonci so prisili kitajske čete k umiku na fronti pri Kiukiangu ob reki Jangce ter zasedli to mesto, katero imenujejo "vrata v Hankow". Kitajske čete so se več tednov dobro držale, nazadnje pa so se morale umakniti pred silno tehnično premočjo Japoncev ter se pomakniti nazaj proti začasnomu glavnemu mestu Hankowu, ki je oddaljen 135 milij od Kiukianga. Poslaništva tujih držav v Hankowu so se začela pripravljati na selitev v Čungking, 500 milij od Hankowa v notranjosti dežele, čim so dobila prve vesti o padcu Kiukianga. Čungking je bil že pred meseci določen za sedež vlade za slučaj padca Hankowa. Zunanje ministrstvo Kajšekove vlade se je že začelo seliti tja.

Kitajske čete so se medtem ustavile 20 milij od Kiukianga ter tam napravile novo bojno linijo.

Kitajcev ni prisilil k umiku japonsko vojaštvo v tolki meri kot njihovo superiorno oružje, zlasti težka artilerijska. Japonsko vojaštvo se je v tej vojni izkazalo zelo klavirno, ker pa imajo desetkrat več topov, tankov, letal in druge moderne opreme, seveda "zmagujejo" nad Kitajci, katerim vsega manjka. Toda končna zmaga je vzlie temu še zelo, zelo daleč.

Seja klubu št. 49

Cleveland, O. — Klub št. 49 JSZ ima sejo vsak prvi petek v mesecu in prihodnja seja se bo vrnila v petek zvečer dne 5. avgusta v Delavskem domu na Waterloo road. Prisotek se je ob osmih zvečer. Sodruži in sodelovalci, kar je velikega mednarodnega pomena z ozirom na zamotanost evropskega političnega položaja, ki mora sicer nas najbolj boleti, a dopuščamo, da ga preveč rešujejo — drugi za nas.

Celje. — Tukajšnji organizirani pekovski pomočniki so uspešno zaključili mezdno gibanje, ko so na konferenci dne 4. julija dosegli poleg urejenih med tudi priznanje svoje organizacije, delavske zaupnike in stiri oziroma osem dni plančanega letnega dopusta.

Cuje se, da namerava vlada zniziti cene bencina in nafti, da tako pospeši motorizacijo in porabo pogonskih sil po državi. Tudi tozadnevi banovinski in občinski davki bodo baje znizani na minimum.

Maribor. — Navdušenje za hitlerjanstvo med našimi pridobitnimi krogovi pojeneje. Prve dni po priključitvi Avstrije k Nemčiji so bili poleg naših Joseph Maslo.

RACUN RAZPECANIH ZNAK J. S. Z.

ZA MESEC APRIL 1938.

Država in mesto	Redne	Duhovne	Inženirne	Mlečinske	Projekti	Gl. stanje	Druž. in dr. organiz.	Konv. fond	JSZ
ILLINOIS:									
Springfield	2	8	2		\$ 3.80	\$—	\$—	\$ 1.10	
La Salle	2	4	4		2.20			.65	
Chicago št. 1	24	12			11.40	8.25	8.30	3.60	
OHTO:									
Newburgh	4		3		1.35			.40	
Girard	10		1		8.00			1.00	
Cleveland	72		24		22.80			7.20	
Bridgeport	4	8	23		6.15	17.20	9.80	2.20	
PENNSYLVANIA:									
West Alliquippa			28		1.40				
Canonsburg	5	6	2		3.85			1.00	
Sygan	10		10		3.50			1.00	
Conemaugh	12	12			7.80	8.60	4.40	2.40	
Skupaj	146	40	96		\$ 65.75	\$ 34.05	\$ 19.50	\$ 20.55	
ZA MESEC MAJ 1938									
ILLINOIS:									
Springfield	2	6	4		\$ 2.90	\$—	\$—	\$.80	
Chicago št. 1	96	12	24	24	36.60			12.00	
Oglesby		16			5.60			1.60	
Waukegan	15	6			6.60	25.55	16.90	1.35	
INDIANA:									
Clinton			10		.50	.50			
KANSAS:									
Arma	1	7	9		3.20	1.65	.80	.70	
OHIO:									
Piney Fork	2	2			1.30			.40	
Collinwood	12	12	12		8.40			2.40	
Newburgh	3	1	3		1.40			.40	
Bridgeport	4	4	18		3.50	7.65	4.00		
PENNSYLVANIA:									
Canonsburg	5	5	2		3.25			1.00	
Sygan	10	—	10		8.50			1.00	
West Aliquippa			7		.85				
Forrest City	5		16		2.25			.50	
Conemaugh	24		—		7.30			2.40	
Moon Run	2	1	2		1.65	9.60	5.20	.30	
WEST VIRGINIA:									
Purgleove	4		6		1.70	.90	.40	.40	
Skupaj	185	72	122	24	\$ 89.40	\$ 45.85	\$ 20.30	\$ 25.25	
ZA MESEC JUNIJ 1938									
ILLINOIS:									
Springfield	1	6	5		\$ 2.90	\$—	\$—	\$.80	
Chicago št. 1	24	24			15.60			4.80	
Le Salle	2	7	12		3.65	10.45	6.40	.90	
MICHIGAN:									
Detroit št. 114			8	15		3.55			.80
Detroit št. 115	12	8			6.40	4.95	2.80		2.00
OHIO:									
Collinwood				24		1.20			
Girard		10				3.50			1.00
Bridgeport	1</								

Attraction of Uniforms

Fascism in every country under its brutal rule, knows the attraction there is in uniforms, either fancy or, as most fascist uniforms are, unfancy. This particular phase of fascist organizational work is played up most where youth is in the reckoning.

Youth likes colorful uniforms, highfalutin and even gaudy ones.

Witness this in our own country. A sailor or soldier walks by. The crowd gawks and highies. A parade goes by in uniform. Everybody loves it.

Among our own fraternal organizations, in the not too distant past, uniforms were quite the thing.

Fascist leaders realize this human weakness and make the most of it. But, strip them of their uniforms and there stand before you confused, lost souls, unglorified, unpraised and unsung.

England has kept fascism down by forbidding them to wear uniforms or organize into semi-military groups, altho they are free to do their oral storming.

Our own government could, likewise, take a long step towards nipping fascism in the bud.

SWEDISH CO-OPERATIVE LEADERS, HERE, TELL SECRETS OF SUCCESS

Labor-exploiting monopolists are losing out in Sweden.

Their gradual extinction is being accomplished by the 40-year-old Swedish co-operatives, backed by a solid trade union movement, declared Albin Johansson, president, and Axel Gjores, educational director of the Co-operative Union of Sweden, both of whom are members of the Swedish Centenary Delegation in this country.

Practically all workers in Sweden are trade unionists, the delegates said. Members of co-operatives democratically own and operate several basic industries, including margarine, rubber, flour, electric lamp and linoleum. Collective bargaining, while not established by law, is recognized as a necessity in both co-operative and private industries.

—Minnesota Leader.

TWO WARS

conditions which co-operative workers have enjoyed for several years. Reason and fair play have guided the co-operatives in their successful breaking of the monopolists' death grip on industry, said Gjores. "In the co-operative industries, there are no unreasonable profits from unsound high prices," he declared. "Swedes don't spend more than they earn, and consequently the credit system is failing into disuse."

—Minnesota Leader.

Aim to Slash Prices

Price reduction is the main aim of the growing co-operative movement, according to Johansson and Gjores. One-third of the Swedish population belongs to co-operatives. The 4,576 co-op stores, which have increased by an average of 230 every year, do 15 per cent of the total volume of retail trade. This amounts to \$117,000,000 annually, or double the figure of ten years ago, Gjores pointed out.

Consumer-members get a dividend of three per cent on their purchases. Non-members who buy from co-ops get a dividend in share form, automatically making them members. The farmer gets 50 per cent of the retail price for his product—more than he ever did—and thus can buy more goods.

Sweden Live Within Income

The number of unemployed (now only 20,000) decreases as the need for co-operative workers grows. These latter workers average slightly higher wages than their private industry brothers. Even private industry benefits, as consumers, getting much for little in the co-op stores, have more to spend on private industry's goods. The nation as a whole saves \$25,000,000 annually through the co-operative movement, Johansson concluded.

The law is just now catching up with the co-operatives, the delegates reported. The federal government has recently established an eight-hour day for all industry, and two weeks' vacation with pay for all workers.

—Norman Thomas.

To keep the United States Capitol building illuminated 1e2 lights are kept burning from dusk to midnight.

Surpluses, O the Surpluses!

By COVINGTON HALL

The surpluses! The surpluses! They're choking us to death! There's so much air around us we can hardly get a breath! There's so much silk and cotton, rayon, ramie, linen, wool, The children must wear overalls or stay away from school.

The surpluses! The surpluses! All industries they stall! There's so awful much of plenty that a famine threatens all! There's so much milk and bread and butter, wine and fruit and meat,

There's not enough for everyone to get a filling eat!

The surpluses! The surpluses! 'Tis horrible to ken What the surpluses are doing to the hordes of surplus men Who lost their jobs producing what they couldn't purchase back,

Who filled the land with plenty but now hold an empty sack.

The surpluses! The surpluses! They're driving statesmen wild! They've got our great Economists and all our Brain Trusts riled!

They've got them all explaining that our only hope on Earth Is to end this dread abundance with an artificial dearth!

The surpluses! The surpluses! They're busting rich and poor! They're making folks lose confidence in all the creeds of yore! In spite of all our sabotage, in spite of all our wars, The awful curse of plenty still the Nation's welfare mars!

The surpluses! The surpluses! They're choking us to death!

There's so much air around us we can hardly get a breath!

Socialist Party of Illinois Held Its State Convention Last Week

CHICAGO, ILL.—The state convention of the Socialist Party of Illinois was held last Saturday and Sunday, July 30-31, at the Slovene Labor Center, the first session beginning at 2:30 P. M. Saturday.

The convention was called by Arthur McDowell, state chairman and Edward L. Adams, state secretary, to consider a number of vital issues the most important of which were:

1. Relations with the Illinois Labor Party.

2. Anti-War Activities.

3. Problems of organization.

Each Branch or local was entitled to send one delegate for each ten of its members or major fraction thereof and all members at large were invited to attend as visitors.

About thirty delegates were present.

Arthur McDowell was elected chairman and Edward L. Adams secretary of the Convention.

From the secretary's report we take the following information on party strength and organization throughout the state:

Outside of Chicago and Cook County, English speaking Branches are located in the following cities: Gillespie, Waukegan, Downers Grove, Jugoslav Socialist Federation Branches — Oglesby, La Salle, Waukegan, Springfield. (Larger combined dues paying membership than the English speaking Branches.)

In Chicago and Cook County, Branch No. 1, JSF; English speaking Branches, until recently, meeting as a group at the National Office; two Jewish Branches; one active Italian Branch; Bohemian Branches (meeting as a group); Polish Branches (meeting as a group).

The most debated issue on the floor during the two days was affiliation and relation with the Illinois Labor Party. The Socialist Party decided to sacrifice its state ticket and campaign in order to leave the field open for the Labor Party.

The resolution on affiliation with the Labor Party will be published in its entirety for the benefit of our membership in the state just as soon as possible.

The resolution states that the Socialist Party will not join the Labor Party as a group or unit. It merely gives the privilege to those of its active members who wish to work with the Labor Party. Those in favor of the resolution, arguing that reaching the masses through working within the mass organizations is our best means of spreading the Socialist message to the workers.

A plan for raising the necessary funds to keep a state organizer in the field was adopted. The state organizer is Ben Williger who will work throughout the state and adjacent industrial centers like Gary, Indiana, etc., giving the Cook County organizer a smaller territory to cover with the prospect of more results.

The Spanish picture is at the moment darker. But by no means is all hope gone. The gallant resistance of the Loyalists minimizes the advantages in equipment and foreign mercenaries which Franco possesses. To those advantages not only the dictators but Great Britain and the Roosevelt administration following Britain's lead have directly or indirectly contributed.

That Hitler should ask for power arbitration of the problem of the Sudeten Germans is the first tiny ray of hope that Central Europe may escape general war. Of course, the proposal itself was bad because the four powers included Germany, an interested party, along with England and France, but excluded Czechoslovakia. But anything that smacks of reason and desire for peace in our crazy world brings some relief.

—Norman Thomas.

To keep the United States Capitol building illuminated 1e2 lights are kept burning from dusk to midnight.

RADIO

What People Hear

Sandwiched neatly between winter boom and summer lull of sponsored radio, the week of March 6 was chosen by the Federal Communications Commission's statisticians as typical for their first large-scale survey of what was coming over the air. Reports from 633 stations, released last week, revealed the percentage of broadcasting time given to the seven major types of radio programs. One item surprised listeners.

Religious and devotional programs, generally considered more a public service than a commercial aspect of radio, were given proportionately more time by commercial sponsors than by the stations as sustainers. Sponsors bought 34.55% of radio total time, of that gave 5.75% to religion. Religious programs ran only 4.8% of total sustaining time (5.15% of total broadcasting time).

Percentage of total time devoted to the other six types of program:

Music 52.45%.

Talks and Dialogue 11.41%.

Dramatic 9.11%.

Variety 8.84%.

News 8.55%.

Special Events 2.21%.

Miscellaneous 2.28%. —Time.

Out of a potential electrical power of 16,000,000 kilowatts on the Mississippi river and its tributaries, only 2,000,000 have been utilized.

Our Doings Here and There

By JOSEPH DRASLER

Visitors

Eddie and Joe Hudale, two "lively" Pioneers, dropped in at the Center last week accompanied by a charming young lady who we were soon to know as their sister, Angela, from Wilmerding, Pa.

Angela is on her vacation in Chicago and the boys, in real brotherly manner, are showing her the city.

We're Doing Our Best

In gathering and arranging news for our English Page we are doing our level best; under the circumstances, to attract and hold the interest of our readers.

We get no more pleasure out of presenting a mediocre page to you than you get out of reading it, for that reason we are constantly striving to make our English Page really worthwhile.

With the co-operation of a few loyal contributors and our limited time, after performing one hundred and one other daily routine tasks here at the office of Proletarec, the Federation and the Educational Bureau, our English Page appears from week to week.

If we can stir up just a few more contributors throughout the country, interested to the point of devoting a few hours each week to gathering for us the labor news from their respective territories, we will succeed the sooner in making our English Page a representative one and an interesting one.

We welcome your letters. Communicate with the editor.

August 14th Is the Date

Final transportation arrangements are being completed this week for the annual Social Study Club all day trip to the Sand Dunes. This will be the first roundup of our members and friends since our successful "shindig" at the Center.

A large number of people have already asked that we "count them in." Others are just waiting for the date.

It's going to be a swell time. Don't miss it.

Talk of Unity

Meeting in conference during the week of June 26, the National Executive Committee of the Social Democratic Federation took action intended to reunite Socialists of the nation on the basis of democratic Socialist principles. Considerable discussion of the situation in the various states proceeded this action.

A sub-committee was appointed to explore the possibilities of uniting Socialists nationally, upon the basis of the principles represented by S. D. F.

Letters were sent out to organizations and individuals seeking their opinions on the subject.

The National Action Committee of the Socialist Party meeting July 20, passed the following motion:

That comrades Allard, McDowell and Burt be named a committee to prepare an editorial on Socialist unity in the Call; that they draft a letter to the S.D.F. stating that the whole matter of Socialist unity had been placed in the hands of the N. A. C. by the national convention of the Socialist Party, and that we were ready to consider the question with their committee or any authorized representative at any time.

From the editorial in last week's Call, we quote:

"The National Action Committee, in response to the publicity which attended the move of the Social Democratic

Federation, and without further waiting for an official communication, last week addressed a letter to them expressing their readiness to name a committee which would immediately begin conversations looking forward to unity of Socialist action and ultimate organic unity.

"We believe that such a move is consistent with the best interest of Socialism and therefore the best interest of the working class."

Local Trivia

POLLY, OUR NEIGHBOR

The family living across the street from our Center have a parrot.

Each day they hang his cage out in their cherry tree orchard.

Polly, like the trained parrot he is, never loses an opportunity to strut his lingo to everyone along the busy sidewalk passing his rendezvous.

On days when he feels especially good, he goes through his complete repertory, adding to the display by inflecting his voice on some of his longest sentences.

Polly, understand, is not a sailor-trained parrot—blasphemous, vulgar and sassy. On the contrary, he is a very polite bird.

All the neighborhood youngsters know him, as he knows them, always greeting them, with a "Hello!" or "Good-by!" His closest friends he calls by their first names; as "Hello! Helen!" "Hello, Gertrude," and so on.

He is a jolly old fellow and a good neighbor. Never indignant or resentful, at times, perhaps a bit cross, but always, yes, always talkative. All ears like a cornfield but unaffected by whatever two-edged compliments might come his way.

His attempts at laughter, unlike the insincere laughter of many humans which is no better than a scowl, comes from his heart to win our admiration. One thing for which we have but the smallest iota of respect is the insincere laugh, for an insincere laugh is even worse than a scowl. It is an exercise of deceit, whereas, the scowl at least has the virtue of honesty.

We like Polly, above all, for his sincerity in whatever he attempts to do.

We are glad to have him for our neighbor. J. D.

Think On This

We have committed the Golden Rule to memory;

Let us now commit it to life.

We have preached Brotherhood for centuries;

We now need to find a material basis for brotherhood.

Government must be made the organ of Fraternity

—a working-form for comradeship.

Think on this—work for this.

Edwin Markham.

SAFETY SLANTS

Do you realize, asks the Illinois Automobile Club, that when you drive at a rate of 60 miles per hour your car is covering 88 feet per second? It really is; and, if you strike anything, the impact is the same as it would be if you drove your car off a 150 foot cliff. No wonder a speeding roadster can overturn a 10-ton truck.

The Dog: "And They Shoot Me When I Go Mad!"

Raskob And DuPont Found Guilty Of Gypping Uncle Sam

shortly after the 1929 market crash.

While they were walking in the cool of an evening in the fall of that year, they testified, a plan was devised by which